

Kamenita doba (Steinzeit).

I.

Kremenjače (Feuersteine).

a) *Kremenjače surova posla (Feuersteine oder Obsidian-Gegenstände gesprengt).*

A. Kameniti trunci (Steinkerne).

1.	Teži 3,99 gr.	—	Dug 0,4 m.	V. Tab. I. br. 1.
2.	" 7,61 "	—	" 0,4 $\frac{1}{2}$.	
3.	" 5,70 "	—	" 0,3 $\frac{1}{4}$.	
4.	" 1,80 "	—	" 0,3.	V. Tab. I. br. 2.
5.	" 4,77 "	—	" 0,3 $\frac{1}{2}$.	
6.	" 1,10 "	—	" 0,2.	
7.	" 6,18 "	—	" 0,5 $\frac{1}{4}$.	
8.	" 3,83 "	—	" 0,2.	
9.	" 0,92 "	—	" 0,2 $\frac{1}{2}$.	

Sve ovo nadjeno u Samotovcu, brežuljku ležećem medju Bizovcem i Petrievcu, na imanju grofa Normana. Ono šest komada prvih izkopao je godine 1869 Jean Victor (V. *Le Péllerin Slave. Esse* 1870), a zadnja tri S. Ljubić god. 1872.

B. Noževi (Messer-Splitter).

1.	Teži 11,50 gr.	—	Dug 0,8.	V. Tab. I. br. 3. preokrenuto.
2.	" 2,29 "	—	" 0,3 $\frac{3}{4}$.	V. Tab. I. br. 4.
3.	" 3,79 "	—	" 0,4.	
4.	" 13,99 "	—	" 0,8 $\frac{1}{4}$.	V. Tab. I. br. 5.

Prva dva komada odkrio je Jean Victor, treći S. Ljubić, kako gori u Samotovcu; a zadnji se je u Liki izkopao.

C. Vršci strielica (Pfeilspitzen).

1.	Teži 0,84 gr.	—	Dug 0,2 $\frac{1}{4}$.	V. Tab. I. br. 6.
----	---------------	---	-------------------------	-------------------

Našao ga je Jean Victor kako gori u Samotovcu.

b) *Kremenjače ugladjenoga posla (Feuersteine polirt).*

A. Sjekire probušene (Aexte gebohrt).

1. Iz porphyra, podosta ugladjena, našasta blizu sela Vidovca pod gorom Zagrebačkom, u što se je kamen kopao; te se kazalo, da se ondje više ovomu sličnih predmeta našlo. Dar Stjepana Gjurana iz Zagreba.

Duga $0,21\frac{1}{2}$ m.; vis. $0,6\frac{1}{2}$; promjer u školji $0,2\frac{1}{2}$. Teži 1715 gr. **V. Tab. I. br. 7.**

2. Iz zmijevca (srpentina), veoma ugladjena, nadjena u Samošegu u Stajerskoj. Dar Gjula Hegedüsa ljekarnika u Zagrebu.

Duga 0,11; vis. $0,4\frac{1}{2}$; promjer u školji 0,2. Teži 329 gr.

3. Iz zmijevca, oblo-šiljata, našasta na Viničkom u župi Visočkoj u županiji Križevačkoj. Dar gosp. Vrnaka, župnika Visočkoga.

Duga 0,10; šir. $0,6\frac{1}{2}$; vis. u bridu $0,3\frac{1}{3}$; promjer u školji $0,2\frac{1}{2}$. Teži 347 gr. **V. Tab. I. br. 8.**

4. Iz zmijevca, dobro ugladjena, našasta blizu kolodvora u Sisku. Dar Nikole Sukalića, pravnika u Zagrebu. Samo prednji nje komad do školje.

Duga 0,11; šir. 0,4; vis. do rupe $0,4\frac{1}{4}$, a u bridu $0,3\frac{1}{4}$; promjer u školji $0,2\frac{1}{2}$. Teži 375 gr.

5. Iz lapornoga vapnenjaka, našasta u Hrvatskoj(?), a kupljena sbirkom pok. Ljud. Gaja. Samo prednji dio.

Duga 0,11; vis. u bridu 0,8, a do uha 0,4. Teži 159 gr.

6—12. Komadi od sjekire, koje je izkopao Jean Victor u Samotovcu.

13—18. Komadi, koje je izkopao S. Ljubić na Samotovcu.

19. Komad uha našast u Daruvaru kopanjem bunara. Dar Antuna Kuševića Daruvarskoga ljekara i muzeal. povierenika.

20. Komad god. 1869 izkopan na polju medju Zagrebom i Gjurjevcem, kada se je željeznica gradila.¹⁾

¹⁾ Piše Graffenried (*Arkiv für Kunde österr. Geschichtsquellen XXIX. B.* str. 307), da je u Grebengradu u Hrvatskoj našasta bila jedna liepa sjekirica od serpentina $3'' 3'''$ duga, $2'' 5'''$ široka pri bridu, a $11'''$ promjera u školji.

B. Klinovi, dljeta (Meissel.)

1. Iz smedjo-žitoga kremenjaša, djelomice ugladjen, našast jeseni god. 1851 kod sela Šenfelda u Holsteinu. Dar Ivana Knežića, nadporučnika pukovnije Hessen-Hömburške.

Dug $0,7\frac{1}{2}$; šir. zada gdje se čini da je ponješto odlomljen 0,4, a u bridu 0,5. Teži 159 gr.

2. Iz nephrita, liepo ugladjen, skoro trokutan, našast u Dalmaciji i kupljen sa sbirkom V. Solitra u Spljetu.

Dug najviše 0,4; u bridu širok $0,3\frac{1}{4}$. Teži 22,98 gr. **V. Tab. I. br. 9.**

3. Iz vapnenca, ugladjen. Izkopao ga S. Ljubić na Samotoveu g. 1872 na pet stopa dubljine.

Dug 0,4; šir. zada 0,2, a na bridu $0,3\frac{1}{4}$. Teži 18,82 gr. **V. Tab. I. br. 10.**

4. Iz glinenca, izkopao S. Ljubić na Samotoveu.

Dug $0,4\frac{1}{2}$; šir. zada 0,1, a na bridu $0,2\frac{1}{4}$. Teži 16,34 gr. **V. Tab. I. br. 11.**

5. Iz glinenca, izkopao S. Ljubić na Samotoveu. Samo stražnji komad povećega klina, te kao da je porabom otučen bio.

Dug $0,6\frac{1}{2}$. Teži 126 gr.

C. Mlati probušeni s jednim bridom (Hammer gebohrt mit einer Scheide).

1. Iz smijeveca, ponješto ugladjen, izoran god. 1875 na visočini nazvanoj Kobiljak iznad Kašine, a u Kašinskoj župi od zadruge Brlaković. Dar Ivana Tkalčića, prebendara i muz. povjerenik u Zagrebu.

Dug 0,15; vis. 0,5; šir. 0,6; promjer u školji $0,2\frac{1}{2}$. Teži 686 gr. **V. Tab. I. br. 12.**

2. Iz smijeveca, liepo ugladjen, izoran na Bielom potoku pod Avalonom u Srbiji g. 1844, a došao u muzej sa sbirkom Gajevom.

Dug 0,14; vis. $0,5\frac{1}{4}$; šir. 0,5; promjer školje $0,3\frac{3}{4}$. Teži 682 gr.

3. Iz smijeveca, liepo ugladjen, našast u Hrvatskoj, a došao u muzej sa Gajevom sbirkom. Veoma okrnjen.

Dug $0,9\frac{1}{2}$; vis. zada $0,3\frac{1}{2}$ a u bridu $0,4\frac{2}{3}$; promjer školje $0,2\frac{1}{2}$. Teži 222 gr.

D. Glodala (Hobel).

1. Iz kremenjaka, liepo ugladjeno, našasto u selu Motičine kod Našica hvat duboko u kopanju podruma. Dar g. Mernyika, ljekara u Našicah.

Dugo 0,11; šir. do brida $0,4\frac{1}{2}$, a na zadku 0,2. Teži $134\frac{172}{1000}$ gr. **V. Tab. I. br. 13.**

2. Iz kamena lydita, liepo ugladjeno, našasto u Samotovcu od Jean Victora g. 1869.

Dugo $0,3\frac{3}{4}$; šir. na bridu $0,2\frac{3}{4}$, a zada 0,2. Teži 15,90 gr.

3. Iz kremenjaka, prilično ugladjeno, našasto u Samotovcu od J. Victora.

Dugo $0,4\frac{1}{2}$; šir. svuda $0,1\frac{1}{2}$. Teži 16,45 gr. **V. Tab. I. br. 14.**

4. Iz kremenjaka, prilično ugladjeno, našasto u Samotovcu od S. Ljubića g. 1872.

Dugo 0,4; šir. na bridu 0,3, a zada $0,2\frac{1}{3}$. Teži 28,63 gr. **V. Tab. I. br. 15.**

5. Iz kremenjaka, liepo ugladjeno, našasto u Samotovcu od S. Ljubića.

Dugo 0,4; šir. u bridu $0,2\frac{3}{4}$, a zada $0,1\frac{3}{4}$. Teži 18,06 gr.

6. Isto kao br. 5, iz kremenog glinenjaka, nego sa stranah neugladjeno.

Dugo $0,5\frac{3}{4}$; šir. skoro svuda $0,2\frac{1}{2}$. Teži 29,35 gr.

7. Isto kao br. 5, iz nephrita, nego djelomice izgledano, ako nije okrnjeno.

Dugo 0,6; šir. u bridu 0,3, a zada 0,4. Teži 62,95 gr.

8. Isto kao br. 5, iz kremenjaka, nego samo prednji komad, liepo ugladjeno.

Dugo 0,3; šir. $0,2\frac{1}{2}$. Teži 14,30 gr.

E. Kladvci (Kolbenknöpfe).

1. Iz smijevca, kao krupan kotač, liepo ugladjeno, u sriedini probušen, gori obao doli plosnast; nadjen u Samošegu u Štajerskoj. Dar g. Gjula Hegedüša ljekara u Zagrebu.

Vis. u školji $0,4\frac{1}{2}$; promjer školje $0,2\frac{3}{4}$, a ukupni promjer $0,8\frac{1}{2}$. Teži 582 gr. **V. Tab. I. br. 16.**

2. Iz vapnenca, prilično izgledan, u sriedini probušen, ali mu još dvie školjice pri rubu nakoso; doli plosnast, te se diže na način usiečena čunja. Našast u Hrvatskoj.

Vis. $0,1\frac{1}{2}$; promjer ozdol cieloga komada $0,3\frac{1}{2}$, a središnje školje skoro $0,3\frac{1}{4}$. Teži 28,91 gr. V. Tab. I. br. 17.

3. Iz vapnenca, kao kotačić, liepo izgledjen, u sriedini probušen; našast u Manmlinoj pećini u Pećanih. Dar Jova Budisavljevića muz. povier. u Vrelu kod Korenice.

Vis. $0,1\frac{1}{3}$. Promjer svega $0,2\frac{1}{2}$, a školje $0,1\frac{1}{2}$. Teži 7,29 gr.

F. Oblaste stiene za radnje (Ovale Arbeitssteine, Tilhuggersteens).

1. Iz vapnenca, doli plosnasta, u ostalom okrugljasta, s gora pobješto oblasto udubljena, a s dolnje strane vide se unj zabodena dva olovna čavla. Našasta u mogili na Garici blizu Vrbnika na otoku Krku god. 1874 od S. Ljubića.

Promjer na donjoj strani $0,6\frac{1}{2}$, a gornje dubčine $0,3\frac{1}{2}$; vis. 0,4. Teži 300,02 gr. V. Tab. I. br. 18.

2. Iz vapnenca, jajasta, za trvenje. Iz mogile na Garici kao gori. Tri su.

Promjer 0,4 za sve. Jedna teži 20,18 gr.; druga 28,20 gr.; treća 35,75 gr.

3. Iz vapnenca, slična onim pod br. 2, nego s jedne strane usječena umietno; našasta u starom Gradu na hvarskom otoku.

Teži 0,73 gr.

4. Iz pečene pjeskulje. Mnogo malenih dielom oblih, a dielom sjedne strane plosnastih stiena kao dušice puceta, našastih u mogilah na maloj Gori kod Radobolja od grofa Emanuila od Grafrieda. Dar radoboljskoga župnika Ed. Finka. V. Tab. I. br. 19.

II.

Predmeti iz jelenovoga roga i orudja od kosti (Hirschhorn-Gegenstände und Knochen- Werkzeuge).

A. Bodeži, igle (Bohrer, Nadeln).

1. Našast u Samotoveu od J. Victora, kako gori. Sav gladak i zađa obao. Namješćavao se je u školjastoj ručici od drva.

Dugo $8\frac{1}{10}$. V. Tab. I. br. 20.

2. Isto kao br. 1, nego trokutnog lika.

Dug $0,7\frac{1}{2}$. V. Tab. I. br. 21.

3. Isto kao br. 1, nego načina četverokutnoga, a na donjem kraju imao je škuljicu ili za to da služi kao igla, ili da se vezom na ručici cvršće osiegura.

Dug $0,7\frac{1}{2}$. V. Tab. I. br. 22.

4. Našao S. Ljubić u Samotovcu. Izkazuje se kao velika igla, te se doli započelo bilo vrtati uho.

Dug 0,7. V. Tab. I. br. 23.

5. Mnogo komada izkopanih od J. Victora i S. Ljubića na Samotovcu kao gradja pripravljenih za ovakove bodeže i igle.

6. Više bodača i iglica našastih od S. Ljubića u mogili na Gariei kod Vrbnika na otoku Krku. V. Tab. I. br. 24.

B. Noževi (Messer).

1. Našašt u Samotovcu od J. Victora, kako gori.

Dug $0,15\frac{1}{2}$; šir. $0,3\frac{1}{2}$. V. Tab. I. br. 25.

2. Isto kao br. 1, nego ne podpun.

Dug $0,8\frac{1}{2}$; šir. 0,5.

3. Našao u Samotovcu S. Ljubić. Gori okrnjen.

Dug $0,7\frac{1}{2}$; šir. skoro 0,2. V. Tab. I. br. 26.

4. Isto kao br. 3, nego ima doli škulju za privez.

Dug 0,9; šir. $0,2\frac{1}{4}$. V. Tab. I. br. 27.

5. Isto kao br. 3, nego oblučast.

Dug 0,8; šir. gori $0,1\frac{1}{2}$, doli 0,2. V. Tab. I. br. 28.

6. Isto kao br. 3. Dva komada kao gradja za noževe.

C. Kostii čovječe i živinske (Menschen- und Thierknochen).

1. Razni komadi izkopani od S. Ljubića i J. Victora u Samotovcu.

2. Razni komadi izkopani od S. Ljubića u Grobniku.

3. Razni komadi našasti od S. Ljubića u mogilah na Gariei kod Vrbnika na otoku Krku.

4. Ciele okostnice izkopane od S. Ljubića na imanju grofice Draškovićeve u Velikom Bukovcu.

5. Ogroman mamutov zub okamenjen, našast lipnja 1873 u Sarengradskih razvalinah u Sriemu. Dar m. p. O. Ilije Judikića iz Vukovara. — Teži 1501. gr.

III.

Predmeti iz pečenice (Thon-Gegenstände).

A. Zdjelice (Schalen).

1. Našasta u Erdutu pri kopanju željeznice, s ručicom okrnutom, doli malko dubčasta. Dar poduzetništva iste željeznice Vilanj-Osiek.

Vis. 0,3; promjer $0,7\frac{2}{3}$. V. Tab. II. br. 1.

2. Samo poveći komad jedne izkopane od Jean Victora u Samotovu. Rub se unutra ugiblje, bez nožice, a morala je biti veoma prostrana. V. Tab. II. br. 2.

B. Čaše (Becher).

1. Našasta u Erdutu pri kopanju željeznice, ali o rubu okrnjena. Dar poduzetništva iste željeznice Vilanj-Osiek.

Vis. ovako $0,8\frac{1}{2}$; promjer 0,9. V. Tab. II. br. 3.

2. Isto kao br. 1, nego osobitoga načina, pošto je doli šiljasta, te se morala u čem zabosti da stoji.

Vis. 0,17; promjer 0,10. V. Tab. II. br. 4.

C. Posude (Töpfe).

1. Našasta u Erdutu pri kopanju željeznice. Rub oštetjen. Prosta. Dar poduzetništva iste željeznice Vilanj-Osiek.

Vis. 0,23; promjer o boku 0,27.

2. Isto kao br. 1, nego na tri mjesta o boku ima po tri izbočite crte osovno položene.

Vis. 0,23; promjer 0,23.

3. Isto kao br. 2 posvema.

Vis. 0,22; promjer 0,22.

4. Isto kao br. 1, a nije podpuna.

Vis. 0,14; promjer 0,18.

5. Isto kao br. 1, nego do grla dvie ručice.

Vis. 0,13 ; promjer 0,17. **V. Tab. II. br. 5.**

6. Isto kao br. 1, nego o boku dvie ručice, a okrugli naokolo. Sva u komadih.

7. Dolnji dio posude našast u Samotovcu, i sjaset hrbina od raznovrstnih posuda ondje izkopanih od J. Victora, koje se odlikuju po svakojakih ukrasih. Isto mnogo takovih hrbina našastih u mogilah na Garici kod Vrbnika na Krku i na maloj Gori kod Radobolja.

8. Mnogo hrbina od posuda izkopanih na Samotovcu od S. Ljubića, od kojih nje koji su krasno nakićeni. **V. Tab. II. br. 5—9.**

D. Boce (Flaschen).

1. Našasta u Erdutu pri kopanju željeznice kako gori. Sastavljena na način staklenice, dugim grličem, koj je gori probušen, a na dva mjesta urešena s urezanimi naokolo tekućimi okrugici.

Vis. 0,26 ; promjer 0,16.

E. Žare (Urnen).

1. Izkopana god. 1862 prilikom poplave u mogili kod Aliburara ilirsko-banatske pukovnije. O boku ima četiri kao uha provrtana, a medju svaka dva prodire guka kao puce, te i gori, gdje se grlo okončava. Dar L. Ilića Oriovčanina.

Vis. 0,39 ; promjer o boku 0,37 ; promjer na ušću 0,27.

2. Velika našasta u Palanki s kosti izgoriela čovjeka. Na grlu malko okrnjena. O boku vide se dva veća i dva mala kuka kao ručice.

Vis. 0,21 ; promjer o boku 0,21.

Uz nju ostaje i pokrovac, plosnat i okrugljast. Promjer njegov 0,14.

3. Komadi od velike žare izkopane u Erdutu pri kopanju željeznice Vilanj-Osiek. Dar onoga poduzetničtva. O boku joj kukovi kao ručice.

F. Čunji od pečenice (Thonkegel).

1—3. Sva tri izkopana na Samotovcu od S. Ljubića. Skroz probušena. **V. Tab. II. br. 10.**

G. Težine od pečenice (Thongewichte).

1. Našasta u Oblaju kod Lapea. Oblasta, gori skroz probušena.

Vis. 0,14 ; promjer na dnu 0,9.

2. Isto kao br. 1, nego četverouglasta.

Vis. 0,13 $\frac{1}{2}$, a doli svaka strana duga 0,8. **V. Tab. II. br. 11.**

- 3—7. Pet pomanjih našastih u Samotovcu od J. Victora i S. Ljubića; četiri oblasta načina a jedna plosnasta i gori skroz probušena, te još nekoliko komada.

H. Obli predmeti od pečenice (Ovale Thongegenstände).

- 1—4. Četiri komada plosnasta, neprobušena, valjda za trenje. Našao S. Ljubić na Samotovcu.

I. Kocke (Würfel).

1. Šestoprni predmet u na krst, skroz probušen za natakanje ili za privez.

Dužina od svake popriečnice 0,5. **V. Tab. I. br. 29.**

2. Isto kao br. 1, nego malko pomanji i izglođan. Oba našasta u Samotovcu od J. Victora.

D o d a t a k.

Nabavilo se je iz znamenitoga skrovišta švajcarskoga kod Robenhausena :

1. Jedan kameniti mlat sa držkom od kosti, prekrasan.
 2. Četiri kamenita trunca.
 3. Dva komada prepiljena ili presječena jelenska roga.
 4. Pet komada kostena orudja.
 5. Tri odlomka urešena čriepa od pečenice.
 6. Osobito poučno pletivo najveće mjere.
 7. Dva ista pletiva pomanje veličine.
 8. Slično pletivo, ali užje.
-

